

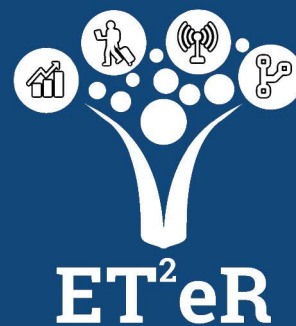

ReECON.4

1.-2. 10. 2024. Biograd n/M

vol. VI, br. 2, 2024.

Veleučilište u Virovitici

Posebno izdanje časopisa

ET²eR

**EKONOMIJA, TURIZAM,
TELEKOMUNIKACIJE I RAČUNARSTVO**

uključuje radove prezentirane na

4. međunarodnoj znanstveno-stručnoj konferenciji „Renewable Economics“

održanoj u Biogradu na Moru, Hrvatska,

od 1. do 2. listopada 2024.

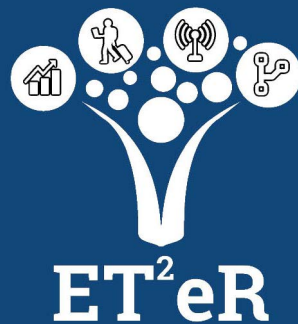

ReECON.4

1-2. 10. 2024. Biograd n/M

vol. VI, no. 2, 2024.

Virovitica University of Applied Sciences

Special issue of journal

ET²eR

**ECONOMICS, TOURISM, TELECOMMUNICATIONS
AND COMPUTER SCIENCE**

Includes papers presented at
4rd International Conference on Renewable Economics

held in Biograd na Moru, Croatia

from 1th to 2nd November, 2024

Impressum

Nakladnik - Publisher:

Veleučilište u Virovitici -
Virovitica University of Applied
Sciences

Uredništvo - Editorial Board:

Dejan Tubić
Željka Kadlec
Siniša Kovačević
Irena Bosnić
Anita Prelas Kovačević
Zrinka Blažević Bognar
Mladena Bedeković
Damir Ribić
Ivan Heđi
Ivana Vidak
Domagoj Karačić
Mato Bartoluci
Oliver Kesar
Željko Požega
Saša Petar
Vlado Halusek
Igor Petrović
Sanela Vrkljan
Đorđije Vasiljević
Viktória Szente
Joanna Pioch
Slagjana Stojanovska

Gavni urednik - Editor in chief:

Dejan Tubić

Izvršni urednik - Executive

Editor: Željka Kadlec

Tehnički urednik - Technical

Editor: Siniša Kovačević

**Adresa uredništva - Address of
the Editorial Board:**

Veleučilište
u Virovitici
Matije Gupca 78, 33000 Virovitica
Tel: +385 33 721 099
Fax: +385 33 721 037
E-mail: urednik@vuv.hr

ISSN 2670-8930

DOI: <https://doi.org/10.70077/et2er>

Naslovnica-Front Page:

Veleučilište u Virovitici/
Virovitica University of Applied
Science

Grafičko oblikovanje-Graphic

Design: Veleučilište u Virovitici/
Virovitica University of Applied
Science

**Godina postavljanja publikacije
na mrežu - Year of release:**

2024. godina/Year 2024.

Učestalost izlaženja časopisa-

Publishing frequency:

Dva puta godišnje/Biannually

ET²eR

Predgovor

”

Poseban broj časopisa „ET²eR – ekonomija, turizam, telekomunikacije i računarstvo” obuhvaća radove prezentirane na **4. međunarodnoj znanstveno-stručnoj konferenciji ReECON - RENEWABLE ECONOMICS**.

Konferencija je održana u Biogradu na Moru, 1. - 2. listopada 2024. godine u organizaciji Veleučilišta Baltazar Zaprešić i Veleučilišta u Virovitici. Na konferenciji je sudjelovalo 90-tak znanstvenika i stručnjaka iz raznih područja poslovne ekonomije, ruralnog i regionalnog razvoja, informacijskih tehnologija i turizma.

Cilj konferencije je bio zadržati proaktivni pristup u primjeni teorijskih i empirijskih dostignuća kojima će se utjecati na poboljšanje poslovnih procesa, promicanje održivog poslovanja u dinamičnom okruženju, stvaranje ozračja etičnog ponašanja, transparentnosti i odgovornosti te jačanje otpornosti gospodarstva u cjelini uz pružanje dugoročnih održivih smjernica za realni sektor.

U ovom posebnom broju ET²eR-a objavljeno je 7 znanstvenih i 15 stručnih radova. Teme radova su iz područja poslovnog upravljanja, turizma i hotelijerstva, ruralnog i regionalnog razvoja, digitalne tehnologije, javne politike i održivog gospodarskog razvoja.

Časopis „ET²eR“ namijenjen je svima koji žele dati doprinos poticanju i razvijanju primijenjene stručne djelatnosti. Svrha časopisa je upoznavanje šire javnosti s novostima iz navedenih područja i popularizacija struke. Stoga ohrabrujem sve potencijalne autore da prijave svoje radove za objavljivanje.

Časopis je uvršten u bazu Hrčak te ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities and Social Sciences) bazu, čime je postao časopis koji se kategorizira u znanstvene radove druge skupine (a2).

Zahvaljujem se svim sudionicima konferencije, autorima, recenzentima, uredništvu časopisa, lektorima te tehničkom i izvršnom uredniku na trudu i znanju uloženom na kreiranje ovog posebnog broja časopisa „ET²eR – ekonomija, turizam, telekomunikacije i računarstvo”.

”

Glavni urednik

doc.dr.sc. Dejan Tubić, prof. struč. stud.

Foreword

”

The Special Issue of the journal 'ET²eR – Economics, Tourism, Telecommunications and Computer Science' comprises papers presented at the **4 International Conference on Renewable Economics - ReECON**.

The conference was held on 1. - 2. November 2024 in Biograd na Moru, Croatia, and was organised by the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić and Virovitica University of Applied Sciences. The conference was attended by more than 90 scientists and experts from different areas of business economics, rural and regional development, information technology and tourism.

The goal of the conference was to maintain a proactive approach to the application of theoretical and empirical achievements which can influence improvement of business processes, promote sustainable business activities in a dynamic environment, create a climate of ethical behaviour, transparency, and responsibility, and strengthen the resilience of economy on the whole while providing sustainable long-term guidelines for the real sector.

Seven scientific and fifteen professional papers are published in this Special Issue of ET²eR. Paper topics are related to areas of business management, tourism and hospitality, rural and regional development, digital technology, public policy, and sustainable business development.

The journal "ET²eR" is aimed at authors who would like to contribute to the promotion and development of applied professional activity. The purpose of the journal is to familiarize the general public with news from the aforementioned fields and to popularize the profession. Therefore, I would like to invite all potential authors to submit their papers for publication.

The journal is included in the Hrčak database and the ERIH PLUS database (European Reference Index for the Humanities and Social Sciences), making it a journal categorized in the second group (a2).

I would like to use this opportunity to thank all the participants in the conference; authors, reviewers, the editorial board of the journal, proofreaders, and the executive and technical editors for their effort and knowledge invested in creating this Special Issue of the journal 'ET²eR – Economics, Tourism, Telecommunications and Computer Science'.

”

Editor in Chief
Dejan Tubić, PhD

Recenzenti - *Reviewers*

Anita Prelas Kovčević

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Neven Garača

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Božidar Jaković

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Damir Ribić

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Željka Kadlec

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Ivana Vidak Teskera

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Danijel Koprivanac

Veleučilište u Rijeci - *University of Applied Sciences of Rijeka*

Rikard Bakan

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Dejan Tubić

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Marta Alić

Tehničko veleučilište u Zagrebu - *Zagreb University of Applied Sciences*

Marijana Špoljarić

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Danijela Vakanjac

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Luka Pravica

Fakultet elektrotehnike i računarstva - *Faculty of Electrical Engineering and Computing*

Zlatko Hanić

Fakultet elektrotehnike i računarstva - *Faculty of Electrical Engineering and Computing*

Milorad Čupurdija

Veleučilište Baltazar Zapešić - *Baltazar Zapešić Polytechnic*

Domagoj Rožac

Veleučilište Baltazar Zapešić - *Baltazar Zapešić Polytechnic*

Sabrina Šuman

Veleučilište u Rijeci - *University of Applied Sciences of Rijeka*

Ivana Lacković

Veleučilište Baltazar Zaprrešić - *Baltazar Zaprrešić Polytechnic*

Sendi Deležić

Veleučilište Baltazar Zaprrešić - *Baltazar Zaprrešić Polytechnic*

Edita Tolušić

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Mladena Bedeković

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Irena Bosnić

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Zrinka Blažević Bognar

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Matea Petračić

Veleučilište u Karlovcu - *Karlovac University of Applied Sciences*

Martina Kovačević

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Ema Sesvečan

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Martina Jukić

Veleučilište u Virovitici - *Virovitica University of Applied Sciences*

Patricija Janković

AREMA Visoka škola za regionalni menadžment - *AREMA College of Regional Management*

Vladimir Šimović

Veleučilište Baltazar Zaprrešić - *Baltazar Zaprrešić Polytechnic*

Domagoj Karačić

Ekonomski fakultet u Osijeku - *Faculty of Economics and Business in Osijek*

Ninoslav Gregurić Bajza

Veleučilište Baltazar Zaprrešić - *Baltazar Zaprrešić Polytechnic*

Dafne Vidanec

Veleučilište Baltazar Zaprrešić - *Baltazar Zaprrešić Polytechnic*

Goranka Majić

Veleučilište Baltazar Zaprrešić - *Baltazar Zaprrešić Polytechnic*

Dubravka Maras

Veleučilište Baltazar Zaprrešić - *Baltazar Zaprrešić Polytechnic*

Dafne Vidanec

Veleučilište Baltazar Zaprrešić - *Baltazar Zaprrešić Polytechnic*

Kristijan Čović

Veleučilište Baltazar Zaprrešić - *Baltazar Zaprrešić Polytechnic*

Dražen Čučić

Ekonomski fakultet u Osijeku - *Faculty of Economics and Business in Osijek*

Zlatko Barilović

Veleučilište Baltazar Zaprrešić - *Baltazar Zaprrešić Polytechnic Bedeković*

Sadržaj - *Table of contents*

SADRŽAJ

ZNANSTVENI RADOVI

1	Emocionalna inteligencija i stilovi vodstva <i>Damir Ribić, Sanela Seliš, Klaudija Ahac</i>	1-8
2	Primjena i doprinos održivog razvoja u poslovanju poduzeća <i>Lulić Iva, Kadlec Željka</i>	9-17
3	Povezanost investicija u okoliš i turističke privlačnosti u zemljama EU <i>Ivan Ružić, Petra Stažić, Ema Ružić</i>	18-24
4	Od povezanosti do brenda: Ključna uloga komunikacije u brendiranju <i>Ivana Vidak Teskera, Martina Jukić</i>	25-31
5	Primjena održivog razvoja na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima <i>Kadlec Željka, Čor Matea</i>	32-42
6	Stavovi javnosti u ruralnim područjima o razumijevanju i važnosti koncepta pravedne trgovine <i>Andrea Pavić, Božidar Jaković, Dejan Tubić</i>	43-51
7	Perception of motivation among employed students <i>Ana Skledar Ćorluka, Snježana Kekić, Maja Buljat</i>	52-58

STRUČNI RADOVI

8	Design of PV System Peak Power Adjustment Based on Measured Data <i>Igor Petrović, Danijel Koprivanac, Enes Ciriković, Mario Vražić</i>	59-63
9	Pametni gradovi – ideje, razvoj i rješenja <i>Konstanca Korenčić Kampl, Dubravka Maras, Bruno Raguž</i>	64-71
10	Ususret održivoj budućnosti: ključni trendovi zelenog IT-a <i>Alisa Bilal Zorić, Matija Kalamir</i>	72-80
11	Uloga i funkcije menadžmenta u kulturi: studija slučaja Muzej vučedolske kulture <i>Luka Ivanković, Barbara Franić</i>	81-90

12	Zakonska regulativa obavljanja studentskih poslova putem posrednika <i>Edita Tolušić, Mladena Bedeković, Danijela Vakanjac</i>	91-96
13	Od oskudice radne snage do oskudice poslova: razumijevanje implikacija digitalne transformacije na tržište rada <i>Ines Jemrić Ostojić, Natalija Jurina Babović, Marin Kelava</i>	97-104
14	Klasifikacija dezinformacijskih narativa u kontekstu održivosti <i>Stjepan Lacković, Ines Jemrić Ostojić, Krešimir Jurina</i>	105-114
15	Primjena umjetne inteligencije u upravljanju projektima: analiza potencijala i izazovi <i>Krešimir Jurina, Branimir Kapulica</i>	115-121
16	Korištenje kreativnosti u poslovanju poduzeća <i>Matej Galić, Sandra Mrvica Mađarac, Mirjana Nedović</i>	122-127
17	Jesu li menadžeri spremni na promjene koje donosi Generacija Z ? <i>Matea Lulić, Anita Prelas Kovačević</i>	128-136
18	Pravni okvir zelene javne nabave kao čimbenika održivog razvoja <i>Ninoslav Gregurić-Bajza</i>	137-144
19	Online recenzije kao alat marketinške komunikacije <i>Nikolina Pavičić Rešetar, Ivan Ružić, Patricia Skender</i>	145-152
20	Očuvanje i interpretacija lokalnih jezičnih varijeteta kao cilj kulturne održivosti <i>Mateja Šporčić, Lana Domšić</i>	153-160
21	Kako izbjeći upadanje u zamku Greenwashinga <i>Jelena Benjak</i>	161-169
22	ESG postignuća u regionalnom kontekstu <i>Ana Cvetinović Vlahović, Majda Tafra-Vlahović</i>	170-176

Pravni okvir zelene javne nabave kao čimbenika održivog razvoja

Legal framework of green public procurement as a factor of sustainable development

Ninoslav Gregurić-Bajza¹

¹ Veleučilište Baltazar Zaprešić, Vladimira Novaka 23, Zaprešić, Republika Hrvatska, nbajza@bak.hr

Sažetak

U zadnjih nekoliko desetljeća ljudi su nekontroliranom i nerazumnom eksploatacijom prirodnih resursa, enormnim korištenjem fosilnih goriva i nizom sličnih postupaka utjecali na oslobađanje ogromne količine stakleničkih plinova i globalno zagrijavanje planeta Zemlje, što je negativno utjecalo na životni okoliš i biosferu. Stoga se ljude sve više poziva na razumno ponašanje, a države na ulaganja u obnovljive izvore energije, na donošenje mjera za smanjenje stakleničkih plinova i općenito na održivi razvoj. Kako više od 250.000 javnih tijela u EU kroz javnu nabavu svake godine potroše oko 16% BDP-a (oko dvije milijarde eura) na nabavu usluga, radova i robe, neprijeporno je da zelena javna nabava može biti jedan od vrijednih i učinkovitih alata za politiku održive proizvodnje i potrošnje. Zakon o javnoj nabavi usklađen je s pravnom stečevinom EU, a kao takav sadrži i pravni okvir koji daje mogućnost ali ne i obvezu, za provođenje zelene i društveno odgovorne javne nabave. S tim u vezi, ovim se radom nastoji ukazati kako bi uz drukčije uređeni strateški i pravni okvir, zelena javna nabava zaista mogla biti važan i učinkovit čimbenik zaštite okoliša i održivog razvoja. Stoga se u radu deskriptivnom i komparativnom metodom navodi i opisuje europski i nacionalni strateški i pravni okvir zelene javne nabave, te se ukazuje kako bi se uz adekvatnu izmjenu toga okvira, pravne norme zelene javne nabave osnažile i kao kogentne, a ne više kao dispozitivne pravne norme, u značajnijoj mjeri doprinijele zaštiti okoliša i održivom razvoju.

Ključne riječi

održivi razvoj, zakonodavstvo, zaštita okoliša, zelena javna nabava

Abstract

In the last few decades, people, through the uncontrolled and unreasonable exploitation of natural resources, the enormous use of fossil fuels and a series of similar procedures, have influenced the release of a huge amount of greenhouse gases and the global warming of the planet Earth, which has had a negative impact on the living environment and the biosphere. Therefore, people are increasingly urged to behave sensibly, and states to invest in renewable energy sources, to adopt measures to reduce greenhouse gases and generally to sustainable development. As more than 250.000 public bodies in the EU spend about 16% of GDP (about two billion euros) every year through public procurement on the procurement of services, works and goods, it is indisputable that green public procurement can be one of the valuable and effective policy tools for sustainable production and consumption. The Law on Public Procurement is harmonised with the *acquis* of the EU, and as such contains a legal framework that provides the possibility, but not the obligation, to carry out green and socially responsible public procurement. In this regard, this paper tries to show that with a different strategic and legal framework, green public procurement could really be an important and effective factor in environmental protection and sustainable development. Therefore, in the paper, the European and national strategic and legal framework of green public procurement is stated and described using a descriptive and comparative method, and it is indicated that with an adequate modification of that framework, the legal norms of green public procurement would be strengthened as cogent, and no longer as dispositive legal norms, significantly contributed to environmental protection and sustainable development.

Keywords

sustainable development, legislation, green public procurement, environmental Protection

Uvod

Nekontroliranom i nerazumnoj eksploatacijom prirodnih resursa, enormnim korištenjem fosilnih goriva i nizom sličnih postupaka, ljudi su utjecali na oslobađanje ogromne količine stakleničkih plinova i globalno zagrijavanje planeta Zemlje, što je negativno utjecalo na životni okoliš i biosferu. Ograničeni prirodni resursi troše se nevjerojatnom brzinom. Tijekom prošloga stoljeća uporaba fosilnih goriva povećana je više od 10 puta, a u istom razdoblju se crpljenje materijalnih resursa povećalo za gotovo 35 puta. Neke procjene govore da bi se potražnja za hranom u sljedećih 25 godina mogla povećati za nevjerojatnih 70%. Sve to ukazuje na nužnost jačanja ljudske svijesti o zaštiti okoliša, a s tim u vezi i na nužnost promišljenog i racionalnog korištenja prirodnih resursa uz istovremeno promicanje i bezrezervno provođenje međunarodnih mjera za rješavanje ekoloških problema u pravcu postizanja održivog razvoja. Zaštita okoliša i održivi razvoj iznad su svih političkih, pravnih i ljudskih granica pa je stoga u opisanim uvjetima neophodna adekvatna nacionalna strategija zaštite okoliša ali i međunarodna suradnja unutar Europske unije pa i cijeloga svijeta. Briga za zdrav i održiv okoliš, kako za sadašnje tako i za buduće generacije te briga za održivi razvoj društva u cjelini, a u vezi s tim i nužnost društveno odgovornog poslovanja, iznad je svih pravnih normi odnosno raznih međunarodnih, europskih i nacionalnih pravnih akata.

Nemali doprinos zaštiti okoliša i održivom razvoju neprijeporno može dati i javna nabava. U smislu članka 1. stavka 2. Zakona o javnoj nabavi, javna nabava je „nabava putem ugovora o javnoj nabavi robe, radova ili usluga koje nabavlja jedan ili više naručitelja od gospodarskih subjekata koje su ti naručitelji odabrali, bez obzira na to jesu ili roba, radovi ili usluge namijenjene javnoj svrsi.“. Primjerice, prema navodima iz javno dostupnih portala, samo u Europskoj uniji više od 250.000 javnih tijela godišnje potroše oko 16% BDP-a na nabavu usluga, radova i roba koje su im potrebne za normalno funkcioniranje, što prevedeno u novčani iznos znači da javna tijela u Europskoj uniji svake godine potroše oko dvije

milijarde eura na nabavu neophodnih im usluga, radova i roba. Kako su ta javna tijela pri tome obveznici provedbe postupaka javne nabave, razvidno je da javna nabava može biti jedan od vrijednih i učinkovitih alata za politiku zaštite okoliša i održivog razvoja. Prepoznato je to i na razini nadležnih institucija i tijela Europske unije, što je dovelo do prilagodbe značajnog dijela zakonodavstva Europske unije o zaštiti okoliša, a posljedično tome i propisa o javnoj nabavi, u kojima se kao relativna novost pojavljuje pojam *zelena javna nabava*. Europska unija je u cilju postizanja održivog rasta, što je jedan od njenih temeljnih ciljeva, donijela niz inicijativa i politika usmjerenih ka održivoj potrošnji i proizvodnji. „Zelena javna nabava dobrovoljna je politika u okviru strateškog okvira za javnu nabavu kojom se javna tijela podupire u kupnji robe, usluga i djela sa smanjenim utjecajem na okoliš. Pojam zelene javne nabave posljednjih je godina uvelike priznat kao koristan instrument za poticanje tržišta ekološki prihvatljivijih proizvoda i usluga i smanjenje učinaka aktivnosti javnih tijela na okoliš“¹. U tom smislu, u komunikaciji *Javna nabava za bolji okoliš*, koju je Europska komisija objavila 2008. godine, izložen je niz mjera za poticanje država članica EU i pojedinačnih naručitelja na primjenu zelene javne nabave. Definiirajući zelenu javnu nabavu, navedena komunikacija potiče javna tijela na naručivanje roba, usluga i radova koji tijekom svojeg životnog vijeka imaju manje štetan učinak na okoliš, a funkcionalno će odgovarati onim robama, uslugama i radovima koje su ta javna tijela namjeravala naručivati.

1. Održivi razvoj

Železna i sur. (2020) smatraju da u današnje vrijeme poslovni subjekti uvelike utječu na okoliš budući da prekomjerno koriste dostupne prirodne resurse te u svojim radom emitiraju opasne zagađivače, čime pridonose sve većem narušavanju postojećih ekosustava što prijete biološkoj raznolikosti planeta Zemlje. Autori smatraju da je stoga nužno poduzimati različite akcije u cilju smanjenja opisanog negativnog utjecaja današnjih poduzeća, ali i kućanstava te cijelih društava na okoliš te kako bi se zaustavila

1

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/77/odrziva-potrosnja-i-proizvodnja> (29.07.2024.)

daljnja degradacija ekosustava i biološke raznolikosti zemlje. Briga za zdrav okoliš i održivi razvoj se u zadnje vrijeme sve češće javlja kao sastavni dio vizije i misije mnogih poslovnih subjekata, koji se i zbog toga u javnosti percipiraju kao poslovni subjekti koji svojim društveno odgovornim poslovanjem doprinose zaštiti okoliša i održivom razvoju.

Prema Bariću i sur. (2021), društveno odgovorno poslovanje i zeleno gospodarstvo postaje nova paradigma u Europskoj uniji, što posljedično zahtijeva jaču potporu dionicima u svim industrijama. Idowu i Louche (2011) upozoravaju da je održivo dugoročno poslovanje poslovnih subjekata neraskidivo povezano s dobrobiti cijeloga društva i planeta Zemlje. U tom smislu, navedeni autori drže da poslovni subjekti moraju kao cilj svojega poslovanja postaviti optimiziranje svoga poslovanja na način da se smanji njegov štetan utjecaj na okoliš, uz poboljšanje društvenih rezultata i proširenje tržišta na način koji podržava gospodarski rast. Takav cilj poslovanja moguće je postići samo ako poslovni subjekti razumiju industrije u kojima posluju, društvena pitanja koja utječu na njihove dionike i radnje koje trebaju poduzeti kako bi se strateški bavili održivim razvojem.

Slijedom u ovom radu iznesenih podataka o novčanim sredstvima koja se na godišnjoj razini izdvajaju u javnim tijelima unutar Europske unije, razvidno je koliku važnost i utjecaj na okolinu ima društveno odgovorno poslovanje upravo javnih tijela i institucija od posebnog javnog interesa, u okviru čijeg se poslovanja posebno apostrofira zelena javna nabava odnosno poticanje javnih tijela i institucija na kupovinu zelenih proizvoda i usluga. Pojam zelena javna nabava pojavio se s ciljem poticanja na kupovinu roba, usluga i radova koji imaju manje štetan učinak na okoliš u odnosu na one robe, usluge i radove koji bi se inače nabavljale. Tu robu, usluge i/ili radove karakterizira manja ili potpuno neutralizirana toksičnost, smanjena emisija stakleničkih plinova i ostalih onečišćivača, niža potrošnja resursa i energije i održiva proizvodnja.

2. Zelena javna nabava

Melon (2020) ističe da se koncept zelene javne nabave u Europskoj uniji pojavio uslijed

jačanja svijesti o zaštiti okoliša. Po njegovom mišljenju, taj je koncept usko povezan s prioritetima i ciljevima politike EU od 1986. godine, odnosno od stupanja na snagu Jedinstvenog europskog akta poznatijeg kao SEA. Autor smatra da se kao sinonim za odgovorno poslovno ponašanje, u današnje vrijeme sve više koristi pojam održivosti. S tim u vezi, zeleni segment javne nabave je prema Pouikliju (2021) osmišljen kako bi se na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini, adekvatno suočili s izazovima očuvanja prirode i ostvarili ciljeve zaštite okoliša. Segment zelene javne nabave s vremenom je uokviren kroz nekoliko mjera na razini Europske unije. No, promatrajući širi konceptualni okvir, zelena javna nabava je samo jedna od komponenata održive javne nabave, koja prema navedenom autoru obuhvaća tri stupa ekonomske, socijalne i ekološke odgovornosti.

Nastavno na definiciju zelene javne nabave iz komunikacije Europske komisije iz 2008. godine pod naslovom *Javna nabava za bolji okoliš*, a sukladno Nacionalnom akcijskom planu za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine (dalje u tekstu: Nacionalni akcijski plan RH), zelenu javnu nabavu moguće je definirati i kao „dobrovoljni instrument zaštite okoliša kojim se tijela javne uprave potiču na kupovinu *zelenih* proizvoda i usluga, odnosno onih koji kroz životni ciklus imaju manji okolišni otisak od onih proizvoda koje bi inače nabavljali“².

Prema Nacionalnom akcijskom planu RH, tijela javne uprave treba poticati na kupovinu „zelenih“ proizvoda i usluga kako bi doprinijeli smanjenju: potrošnje resursa, energije i kemikalija; emisiji onečišćujućih tvari, stakleničkih plinova i CO₂ te nastanku otpada.

Uvažavajući stavove Europske komisije može se zaključiti da zelena javna nabava ima niz prednosti počevši od okolišnih, gospodarskih, socijalno-zdravstvenih pa sve do političkih. Okolišne prednosti zelene javne nabave proizlaze iz omogućavanja javnim tijelima da postignu okolišne ciljeve, davanja primjera privatnim potrošačima te jačanja svijest o okolišnim pitanjima. U gospodarskom smislu zelena javna nabava potiče inovativnost industrije, promiče zelene proizvode i okolišne tehnologije te štedi novac u pogledu troškova

² <https://www.zelenanabava.hr> (30.07.2024.)

životnog ciklusa proizvoda. S aspekta socijalno-zdravstvenih prednosti može se reći da zelena javna nabava izravno i neizravno može unaprijediti kvalitetu života, te da olakšava uspostavu visokih standarda okolišne učinkovitosti za proizvode i usluge. Politička prednost zelene javne nabave je u tome da je ona učinkovit način za pokazivanje predanosti javnog tijela zaštiti okoliša i održivoj potrošnji i proizvodnji.

„Zelenom javnom nabavom može se osigurati i financijska ušteda javnim tijelima – posebno ako se uzmu u obzir troškovi tijekom cijelog životnog vijeka ugovora, a ne samo nabavna cijena. Nabavom energetski učinkovitih proizvoda ili onih koji štede vodu može se pridonijeti znatnom smanjenju računa za komunalne usluge. Smanjenjem sadržaja štetnih tvari u proizvodima mogu se smanjiti troškovi zbrinjavanja otpada. Tijela koja primjenjuju zelenu javnu nabavu biti će spremnija odgovoriti na sve veće izazove zaštite okoliša, primjerice smanjenje emisija stakleničkih plinova ili prelazak na kružno gospodarstvo“³.

Republika Hrvatska je Zakonom o javnoj nabavi iz 2016. godine u hrvatsko nacionalno zakonodavstvo u cijelosti implemetirala javnononabavni regulatorni okvir Europske unije koji se odnosi na održivu tj. zelenu javnu nabavu. Ipak, pravne norme zelene javne nabave u Zakonu o javnoj nabavi nisu kogentne naravi te je njihova primjena u praksi i dalje prepuštena dispoziciji obveznika primjene Zakona. Ta dispozitivnost primjene zelene javne nabave temelji se na člancima 283. i 284. Zakona o javnoj nabavi. Naime, u članku 283. Zakona o javnoj nabavi propisano je da je „kriterij za odabir ponude u postupcima javne nabave ekonomski najpovoljnija ponuda“, a koja se slijedom članka 284. stavka 1. Zakona o javnoj nabavi, „utvrđuje na temelju cijene ili troška, primjenom pristupa isplativosti, te može uključivati najbolji omjer između cijene i kvalitete, koji se ocjenjuje na temelju kriterija, uključujući kvalitativne, okolišne ili društvene značajke, povezanih s predmetom nabave. Dakle, Zakon o javnoj nabavi obveznicima javne nabave u Republici Hrvatskoj samo daje mogućnost, ali im ne nameće i obvezu, da pri utvrđivanju ekonomski najpovoljnije ponude, između ostaloga uzmu u obzir i okolišne i društvene značajke. Zakon o javnoj nabavi dakle

naručiteljima daje mogućnost da u postupku javne nabave od ponuditelja zahtijevaju adekvatne dokaze o sukladnosti robe, radova ili usluga koje nude, s normama za upravljanje okolišem; da u tehničke specifikacije tražene robe, radova ili usluga uključe i ekološka mjerila te da u konačnici ta mjerila budu i jedan od kriterija za odlučivanje o ekonomski najpovoljnijoj ponudi. Ovakav pristup zakonodavca, koji je utemeljen na sekundarnom zakonodavstvu Europske unije, na žalost ima za posljedicu da još uvijek brojni poslovni subjekti na žalost zanemaruju važnost očuvanja okoliša i održivi razvoj.

„Zelena javna nabava podupire se u nizu politika i strategija EU-a, čime se odražava njezin potencijal za poticanje održivije uporabe prirodnih resursa, uspostavljanje promjena u ponašanju za održivu potrošnju i proizvodnju te poticanje inovacija. U Akcijskom planu EU-a za kružno gospodarstvo, koji je donesen u prosincu 2015., ističe se da je zelena javna nabava jedna od mjera koja je nužna za osiguranje djelotvorne i učinkovite uporabe resursa. Na nacionalnoj razini većina država članica EU-a objavila je nacionalne akcijske planove za zelenu ili održivu javnu nabavu u kojima se navode različite aktivnosti i mjere potpore za zelenu ili održivu javnu nabavu. Mnoge su odredile ciljeve za zelenu ili održivu javnu nabavu, bilo u smislu općenite nabave ili pojedine skupine proizvoda ili usluga“⁴. U tom je smislu i u Republici Hrvatskoj donesen Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine. Svrha ovoga akcijskog plana je da se kroz sustav javne nabave u Republici Hrvatskoj potakne nabava proizvoda i usluga koje imaju manji okolišni otisak u odnosu na istovrsne proizvode i usluge. Namijenjen je prvenstveno obveznicima javne nabave prema Zakonu o javnoj nabavi, ali može služiti i kao poticaj za privatni sektor u Republici Hrvatskoj da u svoje postupke nabave uključe zelena mjerila. Mjerila zelene javne nabave se također mogu uključiti i u postupke tzv. „bagatelne nabave“ odnosno nabave na koju se ne primjenjuje Zakon o javnoj nabavi.

³ <https://www.zelenanabava.hr> (30.07.2024.)

⁴ <https://www.zelenanabava.hr> (30.07.2024.)

3. Politika Europske unije o zaštiti okoliša

Europska unija, kojoj pripada i Republika Hrvatska, je autonoman entitet s vlastitim pravnim poretkom i suverenim pravima, a njen pravni sustav dio je pravnog sustava svake države članice Europske unije i mora jednako vrijediti i primjenjivati se na području svih država članica, neovisno o tome u čijoj je nadležnosti njegova primjena i o kojem rangu norme je riječ. Članstvom u Europskoj uniji, države članice ograničile su svoj zakonodavni suverenitet i prihvatile su neovisan skup propisa Europske unije koji obvezuje njih, njihove sudove i državljane. Pravo Europske unije nadređeno je pravima država članica ako je doneseno u skladu ovlastima propisanim u ugovorima Europske unije, te prevladava nad svakim suprotnim pravom država članica Europske unije. S tim u vezi sva nacionalna državna tijela koja provode zakon ili odlučuju o njemu moraju tumačiti nacionalno pravo u skladu s pravom Europske unije.

„Europska unija se suočava sa složenim pitanjima okoliša, od klimatskih promjena i gubitka bioraznolikosti do iscrpljivanja resursa i onečišćenja. Člankom 11. te člancima od 191. do 193. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, uspostavlja se nadležnost EU za pitanja okoliša. Područja djelovanja pritom uključuju onečišćenje zraka i vode, gospodarenje otpadom i klimatske promjene. U okviru politike EU u području okoliša slijede se stoga načela opreza, prevencije, uklanjanja zagađenja na izvoru i načelo *zagađivač plaća*. Prema načelu predostrožnosti ako postoji mogućnost da će djelovanje ili politika nanijeti štetu okolišu ili javnom zdravlju te postoji znanstvena nesigurnost o njihovim učincima, oni se ne bi trebali započeti prije nego što se podnesu dodatni dokazi. Načelo prevencije podrazumijeva: instrument čiji je cilj spriječiti, a ne reagirati na štetu u okolišu. S obzirom na to potrebne su preventivne mjere kako bi se predvidjela i izbjegla šteta u okolišu. Načelo uklanjanja zagađenja na izvoru znači da ako je do štete u okolišu već došlo, zagađivači su obvezni poduzeti odgovarajuće mjere kako bi otklonili štetu na izvoru. Načelo *zagađivač plaća* podrazumijeva da ako je došlo do štete,

zagađivači su obvezni poduzeti odgovarajuće mjere kako bi štetu otklonili i platiti troškove. To načelo sastavni je dio Direktive o odgovornosti za štetu, čiji je cilj spriječiti ili otkloniti štetu u okolišu koja je nanosena zaštićenim vrstama, prirodnim staništima, vodi i tlu“⁵.

Od sedamdesetih godina prošloga stoljeća u Europskoj uniji je doneseno preko 200 različitih zakonodavnih akata o zaštiti okoliša. Europska komisija od 1973. godine objavljuje višegodišnje programe djelovanja za okoliš, u kojima određuje buduće zakonodavne prijedloge i ciljeve politike EU u području okoliša, a 2019. godine je pokrenula europski zeleni plan kojim su se pitanja okoliša stavila u središte oblikovanja politika Europske unije.

Brojne direktive Europske unije vezane uz zaštitu okoliša, implementirane su u hrvatski pravni sustav novelama Zakona o zaštiti okoliša iz 2015. i 2018. godine, te se utvrđuje i pravni okvir za provedbu brojnih relevantnih uredbi Europske unije o zaštiti okoliša. Zakon o zaštiti okoliša sadrži i odredbe koje su u skladu s Programom Ujedinjenih naroda za okoliš.

4. Pravni i strateški okvir zelene javne nabave

Polazeći od nadređenosti prava Europske unije nacionalnim pravima država članica, pravni okvir za javnu nabavu pa stoga i pravni okvir za zelenu javnu nabavu, definiran je kroz odredbe “Ugovora o funkcioniranju Europske unije i direktivama EU-a o javnoj nabavi kako ih tumači Sud Europske unije. S međunarodnog stajališta, EU obvezuju uvjeti Općeg sporazuma o javnoj nabavi (GPA) Svjetske trgovinske organizacije (WTO) i bilateralni sporazumi o trgovini. U praksi se usklađenost s tim instrumentima u načelu postiže proširenjem istih prava koja se primjenjuju na gospodarske subjekte u Europskoj uniji i na subjekte s poslovnim nastanom u trećim zemljama“⁶. Ugovor o funkcioniranju Europske unije odnosno Ugovor iz Lisabona, dio je primarnog zakonodavstva Europske unije, dok su direktive dio njenog sekundarnog zakonodavstva i kao takve, osim u određenim okolnostima, nemaju izravnu primjenu u državama članicama EU. Međutim, države članice EU su obvezne implementirati direktive u svoja nacionalna

⁵ <https://www.europarl.europa.eu> (30.07.2024.)

⁶ <https://www.zelenanabava.hr> (30.07.2024.)

zakonodavstva i to na način kako one smatraju da im je najprikladnije. Direktivama se usklađuju pravo EU i nacionalna prava država članica EU te se njima države članice obvezuju u pogledu ciljeva tj. rezultata koji se namjeravaju ostvariti, a nacionalnim vlastima država članica se prepušta izbor forme i metode provedbe. Navedeni pravni okvir postavio je niz pravila i načela koja valja poštovati pri dodjeli ugovora u postupcima javne nabave, što se primjenjuje i na zelenu javnu nabavu.

Neki od propisa te strateških i planskih dokumenata Europske unije i Republike Hrvatske, koji čine pravni i strateški okvir zelene javne nabave su:

- Akcijski program EU-a za okoliš do 2030.g.,
- Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ,
- Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ,
- Direktiva 2014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva,
- Uredba (EZ) br. 106/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. siječnja 2008. o programu Zajednice za označivanje energetske učinkovitosti za uredsku opremu,
- Strategija za pametan održiv i uključiv rast Europa 2020.,
- Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (NN 30/09),
- Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine,
- Strategija energetskog razvitka Republike Hrvatske do 2030. godine s pogledom na 2050. godinu (NN 25/2000),
- Odluka Vlade RH o zelenoj javnoj nabavi u postupcima središnje javne nabave (NN 49/21),
- Nacionalni akcijski plan razvoja ekološke poljoprivrede 2023. – 2030. godine,
- Zakon o energetske učinkovitosti – pročišćeni tekst zakona (NN 127/14, 116/18, 25/20, 32/21, 41/21),

- Zakon o javnoj nabavi (NN 120/16, 114/22),
- Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18),
- Zakon o promicanju čistih vozila u cestovnom prijevozu (NN 152/21),
- Zakon o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva (NN 120/16, 63/22).

„Strateški okvir za zelenu javnu nabavu može se promatrati kroz hrvatsku politiku, politiku Europske unije i UN politiku. Strateški se ciljevi očituju iz Općeg programa djelovanja EU za okoliš, objavljenog 2020. godine, gdje je Odlukom br. 1386/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća predstavljen strateški okvir EU, koji nosi sljedeće ciljeve:

- postati pametnim, održivim i uključivim gospodarstvom,
- provedba skupa politika i mjera usmjerenih na gospodarstvo,
- niska razina ugljičnog dioksida i učinkovito korištenje resursa⁷.

Kad se govori o strateškom okviru zelene javne nabave, potrebno je istaknuti i Amsterdamski pakt objavljen u svibnju 2016., „kojim su se brojni dionici i institucije, uključujući i gradska tijela, dogovorili i postavili cilj osmišljanja uravnoteženog, održivog i integriranog pristupa za suočavanje s izazovima gradova, a javna nabava predstavlja jedan od ključnih načina za postizanje navedenog, što uključuje inovativnu, zelenu i odgovornu javnu nabavu. Važan element strateškog okvira zelene javne nabave ima i Program održivog razvoja do 2030. godine, koji je donesen 2015. godine i usvojen od strane država članica Ujedinjenih naroda. Ovaj dokument definira sedamnaest ciljeva održivog razvoja koji za glavni cilj imaju iskorjenjivanje siromaštva, borbu protiv neravnopravnosti i nepravde te rješavanje problematike klimatskih promjena, a sve u vremenskom periodu do 2030. godine. Ovdje je specifično to što su doneseni ciljevi održivog razvoja po prvi put univerzalno primjenjivi na sve zemlje članice, a Europska unija se obvezala biti predvodnica u njihovoj provedbi⁸.

Pri definiranju pravnog i strateškog okvira zelene javne nabave u Republici Hrvatskoj, valja poći od činjenice da je pristupanjem u EU Republika Hrvatska morala uskladiti svoje nacionalno zakonodavstvo s pravnom

⁷ <https://www.zelenanabava.hr> (30.07.2024.)

⁸ <https://www.zelenanabava.hr> (30.07.2024.)

steževinom tj. sa zakonodavstvom Europske unije. Ključni dionici razvoja zelene javne nabave u Republici Hrvatskoj su: Hrvatski sabor, Vlada RH, ministarstva i druga javna tijela. Zelenom javnom nabavom se posebice bavi Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije te Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost.

Na razini Republike Hrvatske temeljni dokument za zelenu javnu nabavu je Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske. Prioritetan cilj koji Strategija protežira je upravo promicanje održive proizvodnje i potrošnje, te učinkovita zaštita dijelova prirode i sastavnica okoliša. Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske je bila temelj Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine. Svrha ovoga dokumenta je „da se kroz sustav javne nabave u Republici Hrvatskoj potakne nabava proizvoda i usluga koje imaju manji okolišni otisak u odnosu na istovrsne proizvode i usluge, odnosno definiranje aktivnosti koje će dovesti do toga“⁹.

Sljedeći ne manje bitan dokument vezan uz pravni i strateški okvir zelene javne nabave u Republici Hrvatskoj neprijeporno je i Odluka o zelenoj javnoj nabavi u postupcima središnje javne nabave od 06.05.2021, godine, kojom Vlada Republike Hrvatske „obvezuje Središnji državni ured da u postupcima središnje javne nabave primjenjuje mjerila zelene javne nabave kao dio tehničke specifikacije i/ili kriterija za odabir ponuda u svim postupcima središnje javne nabave koje provodi, a u mjeri u kojoj je to u skladu s tehničkom prikladnošću, financijskim mogućnostima korisnika središnje javne nabave, širom održivošću i dovoljnom razinom tržišnog natjecanja“¹⁰.

Neizostavan dokument koji zasigurno pripada u strateški i zakonodavni okvir zelene javne nabave, jest Zakon o javnoj nabavi iz 2016. godine s novelom iz 2022. godine, u koji su implementirane i brojne direktive Europske unije pa i one koje se odnose na zelenu javnu nabavu. Ovim Zakonom omogućena je sve veća primjena zelene javne nabave u Republici Hrvatskoj. Uvođenjem obveze korištenja kriterija

ekonomski najpovoljnije ponude kao jedinog kriterija za odabir ponude, a koji se „utvrđuje na temelju cijene ili troška, primjenom pristupa isplativosti, te može uključivati najbolji omjer između cijene i kvalitete, koji se ocjenjuje na temelju kriterija, uključujući kvalitativne, okolišne ili društvene značajke, povezanih s predmetom nabave“, Zakon je omogućio provođenje zelene javne nabave u sve većem broju postupaka, s ciljem postizanja pozitivnih učinaka na društvo, okoliš i financijski rezultat poslovanja.

5. Zaključak

Zelena javna nabava bi u Europskoj uniji (dalje u tekstu: EU), a time i u Republici Hrvatskoj, trebala imati značajnu ulogu u postizanju društveno odgovornog poslovanja odnosno u održivom razvoju, koji podrazumijeva zdrav i održiv okoliš za sadašnje i buduće generacije ljudi. Postojeći pravni okvir zelene javne nabave, kao čimbenika održivog razvoja, sadržajan je i dostatan za njenu nesmetanu i transparentnu primjenu. Kao članica EU, Republika Hrvatska je svoje nacionalno zakonodavstvo uskladila sa zakonodavstvom EU. U sklopu toga i Zakon o javnoj nabavi, kao temeljni pravni izvor javne nabave u Republici Hrvatskoj, usklađen je sa zakonodavstvom EU što znači da u sebi sadržava i odredbe koje su u skladu s direktivama EU koje uređuju javnu nabavu. Pravne norme Zakona o javnoj nabavi omogućuju obveznicima primjene zakona u Republici Hrvatskoj, da svoje potrebe za robom, uslugama i radovima zadovolje primjenom odredbi o zelenoj javnoj nabavi što će donijeti odgovarajuće benefite i njima samima ali i cjelokupnom hrvatskom gospodarstvu i društvu, s obzirom da će se na taj način minimizirati štetni utjecaji tako nabavljene robe, radova ili usluga na okoliš. Koristeći zakonom uređenu mogućnost da pri javnoj nabavi planiraju i odaberu ekološki prihvatljivu robu, usluge i radove, obveznici primjene Zakona o javnoj nabavi u Hrvatskoj mogu dati značajan doprinos održivom razvoju.

Međutim, unatoč svim prednostima zelene javne nabave, unatoč činjenici da su ljudi nekontroliranom i nerazumnom eksploatacijom prirodnih resursa, enormnim korištenjem fosilnih goriva i nizom sličnih postupaka, neprijeporno

⁹ <https://www.zelenanabava.hr> (30.07.2024.)

¹⁰ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_05_49_983.html (01.08.2024.)

utjecali na oslobađanje ogromne količine stakleničkih plinova i globalno zagrijavanje planeta Zemlje, što je negativno utjecalo na životni okoliš i biosferu, te unatoč činjenici da je posljedično tome održivi razvoj postao jedan je od glavnih ciljeva EU, slijedom kojega je ona uvela niz politika i inicijativa čiji je cilj održiva potrošnja i proizvodnja, nadležne institucije EU pa i hrvatski zakonodavac još uvijek ne mameću obvezu primjene zelene javne nabave nego je i dalje tretiraju kao dobrovoljnu politiku odnosno dobrovoljni instrument, kojim se javna tijela podupire (ali ne obvezuje) u kupnji robe, usluga i radova sa smanjenim utjecajem na okoliš. Naime, direktivama EU se, kako je već rečeno, usklađuju pravo EU i nacionalna prava država članica EU te se njima države članice obvezuju u pogledu ciljeva tj. rezultata koji se direktivama trebaju ostvariti, a nacionalnim vlastima država članica EU se prepušta izbor forme i metode provedbe tih direktiva. Direktive EU, uključivo i one koje uređuju zelenu javnu nabavu, nemaju izravnu primjenu u državama članicama EU pa je primjena elemenata održivog razvoja i zelene javne nabave još uvijek dobrovoljna. Tu dobrovoljnost preuzeo je i Zakon o javnoj nabavi kada je u članku 283. propisano je da je „kriterij za odabir ponude u postupcima javne nabave ekonomski najpovoljnija ponuda“, a koja se slijedom članka 284. stavka 1., „utvrđuje na temelju cijene ili troška, primjenom pristupa isplativosti, te može uključivati najbolji omjer između cijene i kvalitete, koji se ocjenjuje na temelju kriterija, uključujući kvalitativne, okolišne ili društvene značajke, povezanih s predmetom nabave“. Iz navedenog se može zaključiti da temeljem opisane zakonodavne regulacije za sada ne postoji način da se obveznike primjene Zakona o javnoj nabavi prisili na primjenu i provedbu zelene javne nabave.

U Republici Hrvatskoj, kao članici EU, postoji adekvatan i primjenjiv pravni okvir zelene javne nabave, koji obveznicima javne nabave omogućuje da primjenom takve nabave u velikoj mjeri doprinesu zaštiti okoliša i održivom razvoju. Ipak, veći učinak primjene zelene javne nabave mogao bi se postići kada bi se na razini EU donijela snažnija i konkretnija pravna regulativa možda u vidu uredbe kao obvezujućeg sekundarnog pravnog akta EU opće primjene, koji bi bio u cijelosti obvezujući za institucije EU, države članice EU i njihove upravne institucije i sudove te pojedince na koje se odnose. Takovo

pravno uređenje primjene zelene javne nabave imalo bi znatno jači učinak na zaštitu okoliša i održivi razvoj, a što i jeste jedan od glavnih ciljeva EU.

Literatura

- [1] Barić, A., Omazić, M. A., Aleksić, A. (2021). Corporate Social Responsibility of Export Organizations: Relation between Strategy, Activities and Communication on Foreign Markets, *Interdisciplinary Description of Complex Systems: INDECS*, 19(1), str. 120-131.
- [2] Idowu, S. O., Louche, C. (2011). *Theory and Practice of Corporate Social Responsibility*. Springer, New York.
- [3] Kratki vodič o Europskoj uniji – 2024; dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/77/odrziva-potrosnja-i-proizvodnja> (29.07.2024.)
- [4] Kupujmo zeleno – priručnik o zelenoj javnoj nabavi 3. izdanje; dostupno na: <https://www.zelenanabava.hr> (30.07.2024.)
- [5] Melon, L. (2020). More Than a Nudge? Arguments and Tools for Mandating Green Public Procurement in the EU, *Sustainability*, 12 (988), str. 1-24.
- [6] Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do 2017. godine s pogledom do 2020. godine; dostupno na: <https://www.zelenanabava.hr> (30.07.2024.)
- [7] Odluka o zelenoj javnoj nabavi u postupcima središnje javne nabave (NN 49/21); dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_05_49_983.html (01.08.2024.)
- [8] Politika u području okoliša: opća načela i osnovni okvir, dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu> (30.07.2024.)
- [9] Pouikli, K. (2021). Towards mandatory Green Public Procurement (GPP) requirements under the EU Green Deal: reconsidering the role of public procurement as an environmental policy tool, *ERA Forum*, 21(1), str. 699–721.
- [10] Zakon o javnoj nabavi, NN 120/16, 114/22
- [11] Żelazna, A., Bojar, M., Bojar, E. (2020). Corporate Social Responsibility towards the Environment in Lublin Region, Poland; A comparative Study of 2009 and 2019, *Sustainability* 2020, 12(4463), str. 1-13.